

Filozofická fakulta Univerzity Palackého

Katedra anglistiky a amerikanistiky

Autoři současné britské prózy a jejich klíčová díla v českém překladu

Bakalářská práce

Autor: Přemysl David (Anglická – Německá filologie)

Vedoucí práce: PhDr. Libor Práger

Olomouc 2012

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval samostatně a uvedl úplný seznam použitých zdrojů.

V Olomouci dne 14. 12. 2012 _____

Obsah

1. Úvod.....	1
2. Britská literatura v českém literárním kontextu	3
3. Literární ocenění	5
4. Významní současní britští spisovatelé	9
4.1. Zadie Smith.....	9
4.1.1. Život a kariéra	9
4.1.2. Dílo.....	10
4.2. Mark Haddon.....	14
4.2.1. Život a kariéra	14
4.2.2. Dílo.....	15
4.3. Catherine O’Flynn	17
4.3.1. Život a kariéra	17
4.3.2. Dílo.....	18
4.4. Sebastian Barry.....	20
4.4.1. Život a kariéra	20
4.4.2. Dílo.....	21
4.5. Sadie Jones	24
4.5.1. Život a dílo	24
4.5.2. Dílo.....	24

4.6.	Sarah Waters	26
4.6.1.	Život a kariéra	26
4.6.2.	Dílo	27
4.7.	Susanna Clarke	30
4.7.1.	Život a kariéra	30
4.7.2.	Dílo	31
4.8.	Philip Pullman	33
4.8.1.	Život a kariéra	33
4.8.2.	Dílo	34
4.9.	Hilary Mantel	36
4.9.1.	Život a kariéra	36
4.9.2.	Dílo	39
4.10.	Alan Hollinghurst	40
4.10.1.	Život a kariéra	40
4.10.2.	Dílo	41
5.	Závěr	43
6.	Resumé	44
7.	Bibliografie	48
8.	Anotace	51
9.	Abstract	52

1. Úvod

V dějinách britské literatury se setkáváme s mnoha významnými spisovateli, jejichž dílo je českému čtenáři zprostředkováno díky překladu do českého jazyka. Pokud zahraniční literatura není přeložena do češtiny, běžný český čtenář se těžko rozhoduje, který titul si k četbě vybrat, neboť nemá žádné měřítko kvality či jeho oblíbenosti v zemi původu. Právě o popularitě či významnosti konkrétního díla či jeho autora vypovídá například fakt, že je oceněno prestižní britskou cenou, což jej činí ještě atraktivnějším. Nejdůležitější autoři britské prózy u nás vždy byli hojně překládáni, proto také můžeme v jistém smyslu mluvit o historickém kontaktu českého čtenáře s britskou literaturou. Některé z těchto osobností jsou obecně známy jako zástupci klasických literárních žánrů a přímo ovlivnily či stále ovlivňují literární činnost některých současných spisovatelů či četbu a preference čtenářů, kteří v díle britských autorů nachází důležité myšlenky, témata, ztotožňují se s principy literárního směru, do kterého patří právě jimi vybraná kniha, nebo na ně pozitivně působí celkové poslání díla a jeho atmosféra.

Cílem této bakalářské práce je představit potenciálnímu českému čtenáři současné britské prozaiky, jejich dílo a možné důvody, proč jsou některá z děl těchto spisovatelů překládána. Konkrétně se budu zabývat významnými a úspěšnými britskými spisovateli, kteří byli oceněni některou z vybraných britských literárních cen mezi lety 2000 a 2010. Literární ocenění, ze kterých při zpracovávání bakalářské práce budu vycházet, nejprve charakterizuji a uvedu klíčové informace a zajímavosti. Tato literární ocenění použiji k širšímu výběru významných britských spisovatelů současnosti, přičemž poté se zaměřím na ty z nich, kteří byli oceněni vícekrát a jejichž díla byla přeložena do českého jazyka. To poslouží jako základ pro další fázi, kdy jednotlivé autory, vybrané na základě těchto kritérií, představím podrobněji a kromě informací o jejich životě a profesi popíšu jejich dílo obecně a následně charakterizuji jejich významné a úspěšné tituly, z nichž většina byla přeložena do českého jazyka. Zaměřím

se na beletristická díla (tedy romány, případně povídky), která doplním o recenze českých žurnalistů a odborníků. Čtenář této práce získá náhled na českou recepci vybraných britských spisovatelů a českých překladů jejich děl.

2. Britská literatura v českém literárním kontextu

V současné britské próze se setkáváme s populárními a významnými osobnostmi, a proto se můžeme ptát, jaký je pro české překladaatele motiv k tomu, aby se zabývali touto literaturou.

Nesporným důvodem překladu děl současných britských prozaiků je fakt, že jsou oceňována prestižními cenami udělovanými na území Velké Británie. Tudíž jsou atraktivní pro českého čtenáře, který relativně jednoduše může získat hodnocení nejlepších britských titulů v daném roce, například v časopisech, novinách zaměřených na literaturu či novinky ve světové tvorbě a v neposlední řadě také v recenzích knih. Některé recenze nových knih vychází ještě před započítáním českého překladu, a tudíž český čtenář prakticky dostává prostor k úvahám o výběru knihy, o jejíž přečtení bude mít v nejbližší době zájem a názor na ni si tak vytvoří sám.

Dalším možným důvodem zájmu překladatelů o současnou britskou prózu mohou být jisté paralely s českou literaturou. Jedná se především o tematickou rovinu děl. Mezi častá témata objevující se v současné britské literatuře patří válka, okupace, emigrace, židovství, historie a lze sem zařadit také fantastickou literaturu. V české literatuře se s válečnou tematikou setkáváme například v tvorbě Vladimíra Křenera, který se v ní věnuje především oblasti českého pohraničí. Příkladem českého spisovatele zabývajícího se problematikou okupace a emigrace v českém kontextu je Milan Kundera. O tradici českého historického románu můžeme hovořit již v souvislosti s osobností Aloise Jiráska. V oblasti současné fantastické literatury v České republice je známý Ondřej Neff, a jedním z nejznámějších židovských spisovatelů českého původu, který se ve svém díle věnuje židovské tematice, je Franz Kafka.

Kromě již zmíněných cílů této bakalářské práce se tedy pokusím dokázat, že tyto tematické paralely (spolu se získáním britského literárního ocenění) jsou důvodem, proč jsou tato díla překládána do českého jazyka.

3. Literární ocenění

Ve Velké Británii je několik důležitých a významných literárních ocenění, z nichž jsem některá vybral a na základě jejich výsledků z desetiletí 2000-2010 zjišťoval autory a jejich díla oceněná ve Velké Británii, z čehož jsem vycházel při následujících fázích práce.

Galaxy National Book Awards je souborem literárních ocenění, který se zaměřuje na nejlepší britské spisovatele a jejich díla. Ta nejvýznamnější díla jsou ročně vybírána komisí složenou ze členů britského vydavatelského průmyslu. Toto ocenění je nazváno po svém hlavním sponzorovi, kterým je čokoládovna *Galaxy*. Užší výběr oceňovaných spisovatelů má na starosti *Galaxy National Book Awards Academy*, komise složená přímo pro účely vyhodnocování každoročních ocenění. Komise je složena ze zástupců obchodních řetězců, nezávislých knihkupců, velkoobchodníků a také publicistů z oblasti obchodu. O vítězi pak hlasuje opět *Galaxy National Book Awards Academy*, tentokrát však v kompletní sedmi set padesátičlenné sestavě. Každý z členů má jeden hlas na každou z kategorií a dílo či autor s nejvíce hlasy vyhrává. Kritériem vítězství knihy je celkové působení na čtenáře, přitažlivost, charakter díla a jeho obchodní vliv. Do roku 2010 bylo toto ocenění známo pod názvem *British Book Awards*. V té době bylo propagováno britským časopisem *Publishing News* zabývajícím se průmyslovým obchodem. Někteří si dále toto ocenění mohou dodnes spojit s přezdívkou „Nibbies“, která vznikla jednoduše proto, že trofej pro vítěze měla tvar hrotu (anglicky *nib*).

Somerset Maugham Award předává každý květen *Society of Authors* (společnost autorů), která oceňuje nejlepší autory, kteří nepřesáhli věku třiceti pěti let, za jejich knihu vydanou v předchozím roce. Tuto cenu zavedl v roce 1947 William Somerset Maugham, po kterém byla také pojmenována. Cena, kterou vítěz obdrží, je určena pro zahraniční cestu, neboť cílem tohoto ocenění je umožnit mladým spisovatelům získat cenné zkušenosti v zahraničí.

Man Booker Prize se předává ročně za nejlepší původní román psaný v angličtině obyvatelem Společenství národů (*Commonwealth of Nations*), Irska či Zimbabwe. Co mají všichni vítězové této ceny společné je fakt, že jsou mezinárodně známí, proslulí a úspěšní. Proto je toto ocenění významné pro knižní trh a je známkou uznání pro samotné autory, když se dostanou do užšího výběru adeptů na vítěze. Tato literární cena byla dříve známa jako *Booker-McConnell Prize* a v okamžiku, kdy společnost *Booker-McConnell* začala sponzorovat předávání tohoto ocenění, získala si neoficiální název „Booker Prize“ nebo jen „the Booker“. Když roku 2002 přešla administrace na *Booker Prize Foundation*, titulním sponzorem se stala investiční společnost *Man Group*, která se rozhodla, že slovo „Booker“ bude součástí oficiálního názvu ocenění. V roce 2002 byla hodnota ocenění zvýšena z 21 000 GBP na 50 000 GBP, a to díky sponzoringu *Man Group*, která tak *Man Booker Prize* učinila jedním z nejdražších literárních ocenění na světě. Právě proto má také toto ocenění sílu změnit život jak autorům knih, tak jejich vydavatelům. Zajišťuje jim popularitu u čtenářů už jen z důvodu své významnosti. V roce 1971 se změnila pravidla. Do této doby byli oceňováni spisovatelé za dílo vydané před rokem převzetí ceny, zatímco po změně pravidel se ocenění začalo předávat již v roce vydání titulu. To však znamenalo, že díla vydaná v roce 1970 nemohla být oceněna. Tudíž byla zavedena takzvaná „Lost Man Booker Prize“, která z tohoto důvodu vzala v potaz objektivní šance účastníků ve všech ročnících a ocenila autory, jejichž knihy vyšly v roce 1970. Co se týče procesu výběru oceněných děl, nejprve je sestavena poradní komise, jejíž součástí je jeden spisovatel, dva vydavatelé, literární agent, knihkupec, knihovník a předseda, kteří jsou zvoleni *Booker Prize Foundation*. Komise poté vybere porotu, jejíž obsazení se každý rok mění. Ve výjimečných případech může být stejný porotce zvolen i podruhé. Porotci jsou vybíráni z řad vedoucích literárních kritiků, spisovatelů, akademiků a veřejně známých osobností. Vítěz bývá obvykle vyhlášen začátkem října v rámci ceremoniálu v *Guildhall* v Londýně.

James Tait Black Memorial Prize vzniklo v roce 1919 a je považováno za jedno z nejstarších a nejprestižnějších knižních ocenění udělovaných za literaturu psanou v angličtině. Ve Velké Británii je nejstarším literárním oceněním vůbec. Ročně jsou předávány dvě ceny za nejlepší beletristické dílo a nejlepší biografii vydanou v předchozím roce. Ocenění založila na skotské *University of Edinburgh* Janet Coutts na památku svého zesnulého manžela, Jamese Taita Blacka, který spolupracoval s vydavatelstvím A & C Black Ltd. Užší výběr adeptů na vítěze má na starosti profesor anglické literatury na *University of Edinburgh*, kterému při tom asistují doktorandi. Takové složení odborníků zajišťuje patřičnou váhu rozhodnutí o výsledném vítězi. Původní fond, který činil 6 000 GBP, se na rok 2005 přispěním *University of Edinburgh* zvýšil na 20 000 GBP, čímž se toto ocenění stalo v tomto roce nejhodnotnějším na území Skotska. Obě ceny (jak za beletrii, tak za biografii) smí získat tentýž spisovatel, nelze však získat kteroukoliv z cen dvakrát.

Literární ocenění zvané *The Costa Book Awards* bylo založeno v roce 1971. Jeho hlavním sponzorem byly původně *Whitbread Breweries*, tedy pivovarská společnost, administraci měla na starosti *Booksellers Association of Great Britain and Ireland* (asociace knihkupců Velké Británie a Irska). Poté se *Whitbread Award* přejmenovalo na *Costa* po svém novém sponzorovi, kterým se v roce 2006 stala kávová společnost *Costa*. Ročně se v rámci *The Costa Book Awards* předává pět cen, a sice cena za nejlepší román, nejlepší první román, biografii, knihu poezie a dětskou knihu, z nichž je vybrána jedna jako kniha roku. Spisovatel, který se chce ucházet o tuto cenu, musí být obyvatelem Velké Británie či Irska, a to minimálně tři roky.

The Orange Prize for Fiction (v letech 2007 a 2008 známá také jako *Orange Broadband Prize for Fiction*) je dalším z nejprestižnějších literárních ocenění na území Spojeného království, které se předává ročně autorkám jakékoliv národnosti za původní román psaný v angličtině a vydaný ve Spojeném království v předešlém roce. Cílem, který si

od počátku *Orange Prize* vytyčila, je upozornit na literární přínos ženských autorek. Vítězka ceny obdrží 30 000 GBP společně s bronzovou soškou zvanou *Bessie*, která byla vytvořena umělkyní Grizel Niven. Užší výběr spisovatelek je oznámen během června a krátce poté také vítězka.

4. Významní současní britští spisovatelé

4.1. Zadie Smith

4.1.1. Život a kariéra

Zadie Smith, narozená v roce 1975 v Brentu, převážně dělnické čtvrti u Londýna, britskému otci a matce z Jamajky, se od dětství zajímala o tanec. Coby náctiletá se toužila stát herečkou v muzikálech a za studentských let na univerzitě si přivydělávala jako jazzová zpěvačka. V budoucnu se chtěla stát žurnalistkou. Její rodiče se v této rozvedli. Ve věku čtrnácti let si změnila jméno na „Zadie“. Navzdory veškerým dosavadním snům o kariéře se ukázalo, že literatura je jejím hlavním zájmem, kterým se později začala živit.

Zadie Smith studovala Anglickou literaturu na King's College v Cambridge. Již zde vydala několik povídek ve sbírce děl nových studentů zvané *The Mays Anthology*. Tyto její povídky vzbudily pozornost vydavatele, který jí nabídl, aby s ním podepsala smlouvu na její první román. Oslovila literárního agenta a ten s ní začal spolupracovat. V roce 2001 znovu přispěla do již zmíněné antologie, tentokrát už jako host.

Román *Bílé zuby* (*White Teeth*) byl nakladatelům představen v roce 1997, byl však dokončen později. Z několika nakladatelů, kteří na základě nedokončeného rukopisu projevíli o román zájem, se Zadie Smith smlouvu podepsal Hamish Hamilton. Autorka dílo dopsala během svého posledního roku v Cambridge. Bylo tedy vydáno v roce 2000 a okamžitě se stalo bestsellerem. Hned v tomtéž roce získalo ocenění *Best First Novel* (nejlepší první román) v rámci *The Costa Book Awards*, dále *The James Tait Black Memorial Prize* a *The Orange Prize for Fiction*, o rok později *Newcomer of the Year* (nováček roku) v rámci *British Book Awards* a *Best First Book* (nejlepší prvotina) v rámci *The Commonwealth Writers Prize*. V roce 2002 se dílo ve Velké Británii také dostalo na televizní obrazovku a pod názvem *Bílé zuby* vyšlo v roce 2003 u nás.

Druhým dílem Zadie Smith je *Sběratel autogramů (The Autograph Man)*. Byl vydán v roce 2002 a stal se komerčním úspěchem. Nicméně reakce kritiky nebyla tak pozitivní jako v případě *Bílých zubů*. Český překlad vznikl a byl vydán v tomtéž roce a v roce následujícím bylo dílo oceněno *The Orange Prize for Fiction*.

Kromě románů píše Zadie Smith také eseje, v nichž se zabývá i staršími spisovateli, jako je například Franz Kafka, E. M. Forster, Z. N. Hurston, Graham Greene, a celebritami jako je Eminem či Greta Garbo.

Třetím románem Zadie Smith, vydaným v roce 2005, je román *O kráse (On Beauty)*. Právě v tomto románu Zadie Smith „přiznává, že je obzvláště zavázána dvěma dílům: *Howards End*, románu E. M. Forstera z roku 1910, a *On Beauty and Being Just*, pojednání americké literární vědkyně Elaine Scarry z roku 1999“ (Hamilton 296). V roce 2006 byl román jak přeložen do češtiny, tak oceněn hned dvěma cenami, a sice *The Orange Prize for Fiction* a *The Somerset Maugham Award*.

Spisovatelka také učila literaturu na *Columbia University School of the Arts* a poté v roce 2010 na *New York University* jako hostující profesorka beletrie. Kromě toho od března 2010 do konce roku 2011 pracovala jako kritička pro měsíční rubriku *New Books /Nové knihy/* časopisu *Harper's Magazine*.

V Cambridge se Zadie Smith seznámila s Nickem Lairdem a v roce 2004 byli oddáni v kapli *King's College* v Cambridge. Proto věnovala dílo *O kráse (On Beauty)* „to my dear Laird“ (mému milému Lairdovi).

Posledním románem, který byl v originále vydán 4. září 2012, je *NW*.

4.1.2. Dílo

4.1.2.1. Bílé zuby

Román *Bílé zuby* je příběhem, který je plný energie, provokuje a je jazykově vybroušený do detailu. Je psán humorně a s nadsázkou a „končí nezvykle optimisticky, nabízí

odlehčený pohled na současný svět, pohled bagatelizující všechny vizionářsky překonstruované nebo katastrofické scénáře. Což je minimálně pro českého čtenáře něčím opravdu novým“ (Vlčková). Objevuje se v něm velké množství zápletek a postav. Tyto postavy tvoří základ pro ságu o rodině z dvacátého století. Dvacáté století je zde obsaženo v celé své šíři. Osobní zkušenost poskytuje autorce výhodu realistického vykreslení postav, které v dialozích mluví svými dialekty a dílu tudíž dodávají ještě více pravdivosti. „Obdivuhodná je nejen šíře záběru, který zahrnuje 150 let . . . , ale především barvitost jazyka, zachycujícího živě autorčin rodný severní Londýn, kázání islámských fundamentalistů či manželské hádky“ (Hajná). Postavami příběhu jsou obyvatelé Londýna a také londýnští přistěhovalci. Čtenář zažívá jejich radosti i strasti, je unášen silným proudem tohoto příběhu, plného citů, vášně, myšlenek a jazyka jak optimistického, tak i tragikomického, vyjadřujícího jak krásy, tak útrapy v lidském životě. Má svůj vtip, zároveň je však hluboce myšlenkově propracovaný. Hlavními tématy jsou přátelství, válka, láska, multikulturalismus v oblasti Londýna, národní identita a etnicita. Právě multikulturní konflikty se přímo nabízí – v případě autorky, která sama pochází z kulturně smíšené rodiny s otcem Britelem a matkou Jamajčankou. Postavy románu se snaží stát se součástí nově poznané kultury, pochopit její zvyky, základy a principy. Kvůli těmto ústředním tématům je Zadie Smith často připodobňována k Salmanu Rushdie. „Souvislost mezi Rushdiem a Smithovou je nasnadě: oba autoři pokládají za svá hlavní témata právě spojování, a to mezi minulostí a přítomností, mezi Východem a Západem, mezi osudem a možností jej ovlivnit“ (Hajná). Ve struktuře románu se třikrát setkáváme s číslem tři: autorka píše o třech kulturách a třech rodinách v průběhu tří generací. Mluvíme o románu hodnoceném jako nejlepší debutové dílo posledního desetiletí. Dílo bylo zpracováno v roce 2002 jako čtyřdílný film.

4.1.2.2. *Sběratel autogramů*

Román *Sběratel autogramů* je příběhem muže jménem Alex, který prodává autogramy jako celosvětově vyhledávanou památku na mediálně známé či populární osobnosti z oblasti sportu a hudby. Ne vždy ale jsou jeho praktiky naprosto čisté. Nebrání se ani padělání autogramu, aby získal, co potřebuje. Všechno dělá ale i proto, aby lidem dal to, po čem touží. To „něco“ je kousek slávy. Pozornému čtenáři ale neunikne otázka, co si vlastně přeje Alex sám. Přeje si, aby se vrátil jeho otec, lék na své časté bolesti hlavy a také vzácný podpis herečky ze třicátých let, Kitty Alexanderové. Tento román je komický, na druhou stranu je však existenciální výpovědí moderní doby tak říkajíc přeplněné prázdnotí a bezvýznamnými věcmi, které jsou metou civilizace. To vše zde představují právě autogramy, které mají být ukázkou triumfu symbolů nad osobní praktickou zkušeností.

4.1.2.3. *O kráse*

O kráse je román o Angličanovi Howardovi, který má trvalý pobyt v USA a žije se jako učitel teorie umění na vysoké škole ve Wellingtonu v Nové Anglii. Svoji manželku Kiki si bral jako mladý a nyní – po třiceti letech manželského života – se snaží znovu dodat energii lásce mezi ním a Afroameričankou Kiki. Jejich tři děti se různými způsoby vyrovnávají se svým ne zcela jednoznačným a čistým původem a každý z nich si hledá své ideály. Když se jeho citlivý syn dozví o jeho románci s kolegyní z univerzity, odjede do Anglie na stáž u otcova „úhlavního nepřítele“ Montyho Kippse. Tento syn, Jerome, se navíc zamiluje do dcery Montyho Kippse a tím se spustí řada příhod... Monty Kipps se jako hostující profesor dostane na univerzitu, kde pracuje také Howard. Jeho žena Kiki se seznámí a spřátelí s paní Kippsovou, Howard a Monty jakoby získali novou sílu znovu spolu bojovat a Howardova dcera Zora si domů přivede chlapce z ulic Bostonu. Knihu lze číst z několika perspektiv: jako poctu *Rodinnému sídlu* spisovatelčina oblíbeného autora, E. M. Forstera, jako satirické dílo zpracovávající téma amerického univerzitního prostředí, jako humorně pojatý příběh nebo

jako vydařenou sondu do rodinného soužití a rozdílů mezi sociálními třídami a rasami. Jana Matějková blíže vysvětluje inspiraci Forsterovým dílem takto: „Přejala z ní část syžetu, jméno hlavní postavy i první větu. Nejde však o jedinou inspiraci – název knihy, titul jedné z kapitol i ústřední myšlenku (totiž platonskou ideu o vítězství dobra a krásy) čerpala z eseje Elaine Scarryové *O kráse a spravedlnosti*, v pasážích tematizujících univerzitní poměry a krizi středního věku zazní upomínky na *Hostující profesory* Davida Lodge. Nezříká se ani inspirace . . . svého muže, básníka Nicka Lairda“ (Matějková). Nejen díky tomuto dílu je Zadie Smith řazena mezi významné zástupce nejmladší generace britských romanopisců.

4.1.2.4. NW (nepřeloženo)

Aktuální román Zadie Smith nazvaný *NW (NorthWest)* vyšel v originále 4. září 2012. Jedná se o příběh města, v jehož severozápadním konci se čtenář setkává s hosty a hostiteli, lidmi s mocí i bez, těmi, co od života očekávají něco víc a těmi, co nemají ani střechu nad hlavou. Ale také s lidmi, kteří se nachází někde uprostřed. Podle autorky je to takto v každém městě na světě. Kamkoli se podíváme, najdeme rozdílné světy... K tomu všemu přichází návštěvy lidí z venčí, kteří bez varování vstupují do našeho světa. Jako tehdy, když přišla jakási žena k domu Leah a chtěla, aby jí pomohla... Narušila její dosavadní zaběhaný a poklidný život a vytrhla ji z izolace, ve která tak dlouho byla zvyklá žít... Nový tragikomický román sleduje osudy čtyř postav z Londýna, které se snaží vytvořit si vlastní život dospělých. Balancují mezi soukromými domy a veřejně přístupnými prostory, mezi prací a zábavou ... Spisovatelka se zde zamýšlí nad moderní urbanistickou kulturou.

4.2. Mark Haddon

4.2.1. Život a kariéra

Mark Haddon, narozený v roce 1962 v Northamptonu, je autorem románů a básní. Jeho nejznámějším dílem je román *Podivný případ se psem (The Curious Incident of the Dog in the Night-Time)* vydaný v roce 2003.

Mark Haddon studoval angličtinu na *Uppingham School* a *Merton College* v Oxfordu. Vykonával několik zaměstnání, z nichž některá vyžadovala kontakt s postiženými lidmi, jinde zase ilustroval a kreslil karikatury a kreslené seriály pro časopisy a noviny. Poté začal malovat a prodávat své abstraktní obrazy. Měl dokonce i své vlastní malířské studio v přízemí svého domu.

V roce 1987 napsal Mark Haddon svou první dětskou knihu, *Gilbert's Gobstopper*, po níž následovalo několik dalších (například *Spudveč! aneb 70 000 světelných let / Boom! (or 70 000 Light Years)*), z nichž některé si autor sám ilustroval.

V roce 2003 Mark Haddon vyhrál cenu *Best Novel* (nejlepší román) v rámci ocenění *The Costa / Whitbread Book Awards* za novelu *Podivný případ se psem (The Curious Incident of the Dog in the Night-Time)* vydaný v originále roku 2003 a v následujícím roce za stejný titul ocenění *Best First Book* (nejlepší prvotina) udělované jako součást *The Commonwealth Writers Prize*. Tento příběh je psán z perspektivy chlapce s Aspergerovým syndromem, který se vyznačuje narušením v oblasti sociální interakce, komunikace a představitosti. Haddon v mládí pracoval s autisty, kteří mají podobné vlastnosti jako lidé popisovaní v tomto jeho díle. Zajímavé je však to, že přesto, že je autorem úspěšné knihy, osobně doporučuje čtenáři, aby si radši přečetl knihu psanou přímo člověkem postiženým Aspergerovým syndromem. Dílo vyšlo v českém překladu v roce 2003.

Dalším dílem Marka Haddona je román *Problémové partie (A Spot of Bother)*, který vyšel v originálu i překladu v roce 2006.

Mark Haddon napsal také sérii komických knih pro děti o Agentu Z (*Agent Z*), vydávanou od roku 1993, jejíž díl s názvem *Agent Z and the Penguin from Mars* byl roku 1996 zfilmován pro BBC.

Haddon také svou povídkou „*The Island*“ přispěl do projektu *Ox-Tales* obsahujícího celkem čtyři sbírky britských povídek, na kterých se podílelo třicet osm spisovatelů. Jeho povídka byla vydána v rámci sbírky „*Fire*“.

Dnes Mark Haddon žije v Oxfordu se svými dvěma syny a manželkou Dr. Sos Eltis, která je profesorkou anglické literatury na Brasenose College v Oxfordu. Román *Podivný případ se psem (The Curious Incident of the Dog in the Night-Time)* je věnován právě jeho ženě.

4.2.2. Dílo

4.2.2.1. Podivný případ se psem

Dílo *Podivný případ se psem* je detektivní novela, která si své čtenáře získala okamžitě, jakmile vyšla. Hlavní postavou je Christopher, patnáctiletý chlapec postižený Aspergerovým syndromem, tedy specifickým druhem autismu. To je důvodem, proč svět kolem sebe vnímá odlišně a často ty „normální“ jedince humorně glosuje a cíleně sleduje. Díky tomu se v příběhu nesetkáme jen se smutnými pasážemi, ale také s odlehčenými momenty. „Román *Podivný případ se psem* . . . je mistrovským kouskem mladého anglického prozaika Marka Haddona, kouskem objevným, který podle odborníků věrně přibližuje duši autistů, promyšleně vystavěným . . . a čtenářsky atraktivním“ (Pýcha). Christopher je šikovný v matematice a přírodních vědách. Kromě toho je velkým fanouškem detektiva Sherlocka Holmese a jako by byl inspirován *Psem baskervillským*, začíná svůj vlastní – podivný – případ

se psem. Když jednoho dne najde sousedčina psa probodnutého vidlemi, vrhne se do pátrání po pachateli. Cítí, že je jeho povinností takový zločin potrestat... Když se vydá až do Londýna, aby se setkal s vrahem, setkává se místo něj se svými odloučenými rodiči... Již existuje divadelní adaptace, jejíž premiéra proběhla aktuálně 2. srpna 2012 v Národním divadle (*National Theatre*) v Londýně a plánuje se také filmové zpracování tohoto díla.

4.2.2.2. *Problémové partie*

V románu *Problémové partie* autor popisuje „s řemeslnou bravurou, anglickou uměřeností i suchým humorem“ (Děkanovský) průběh několika dnů v létě, které se bezprostředně týkají jedné klidné středostavovské rodiny. Postavami v příběhu jsou čerstvý penzista George se svou manželkou Jean, kteří jsou šokováni, když jim jejich dcera Katie přijde říct, že má před svatbou. Jejich budoucí zeť totiž není jejich největším přítelem, proto svatbu jejich dcery s ním vnímají jako téměř nepřekonatelnou překážku v jejich už tak složitém životě. S tím, že je jejich syn Jamie homosexuál, se už smířili. Co se právě postavy Jamieho týče, jeho popis „a románové zobrazení jeho tužeb, starostí i radostí dělá právě svou normálností pro emancipaci příslušníků této minority možná daleko více než veřejná prohlášení a odborné studie“ (Děkanovský). Pro to, že Katie po rozvodu vychovává syna sama, už také našli pochopení. Ale pomyšlení na svatbu s takovým buranem, jakým je Ray, nemohou snést. Podobným rysem s dílem *Podivný případ se psem* je například psychický rozměr některých onemocnění, deprese, syndrom prázdného hnízda, ale také nevěra, vztahy v rodině a láska mezi manžely. O každé z postav v příběhu se postupně dozvídáme, jaké jsou jejich slabiny a problémy a fakt, že ač navenek jejich vzájemný vztah vypadá skoro ideálně, ve skutečnosti mezi nimi vládne nedostatek komunikace. Svatba, která je na spadnutí, každému v knize zkomplikuje život. Ať už ve smyslu vztahovém či zdravotním... Klade tedy jednotlivé hrdiny na rozcestí... Haddon píše realisticky, „všemu, co se v knize děje, se dá

uvěřit, všechno se může stát“ (Těthalová). Tento titul byl adaptován do filmové podoby v roce 2009.

4.2.2.3. *The Red House (nepřeloženo)*

Posledním a nejaktuálnějším románem, jenž zatím pro českého čtenáře nebyl přeložen, je *The Red House*, který v originálním znění vyšel 12. června 2012. Jde o příběh o moderní rodině, v němž vystupuje Richard jako bohatý lékař, který zve svou odloučenou sestru Angelu s rodinou na společnou týdenní dovolenou na anglickém venkově s jeho vlastní rodinou. Richard je čerstvě znovu ženatý, čímž „získal“ svéhlavou nevlastní dceru. Angelin manžel je naprosto neschopný a jejich tři děti jakoby k Angele vůbec nepatřily. Vše je připraveno a sedm dní plných hněvu, zášti a viny může začít. Nicméně díky autorovým vypravěčským technikám tento příběh není zdaleka tak jednoduchý a plytký, jak se může zdát. Příběh je vyprávěn střídavě všemi hrdiny, a tak jsou čtenáři nabízeny odlišné názory na tytéž situace. Autor se zde věnuje podobě současné rodiny jako celku, ať už fungujícího či nikoliv... S každou postavou přicházíme na to, že jsou tyto postavy vcelku reálné. Soucítíme s nimi, rozumíme jim, máme pro jejich chování pochopení. Je to proto, že si sami uvědomujeme, že ani my nikdy neporozumíme všem členům naší rodiny úplně a ve všem.

4.3. Catherine O'Flynn

4.3.1. Život a kariéra

Catherine O'Flynn se narodila roku 1970. Než se začala živit psaním románů, měla několik zaměstnání. Byla například zástupkyní manažera velkého obchodu s hudebními nosiči, pracovala na poště, vytvářela webové stránky nebo byla učitelkou. Žila v Barceloně a jejím okolí a nyní bydlí a pracuje v Birminghamu v Anglii.

První román Catherine O'Flynn, nazvaný *Co se ztratilo* (*What Was Lost*), byl vydán v roce 2007 a hned v tomtéž roce získal ocenění *The Costa / Whitbread Book Awards*. K němu ještě za rok přibyla cena *Newcomer of the Year* (nováček roku) v rámci *British Book Awards* a kromě toho byla kniha přeložena do češtiny. Tento titul komentuje prázdnotu moderního života a optimismus mládí.

Catherine O'Flynn vybrala a následně v roce 2009 pod názvem *Roads Ahead* vydala výběr aktuálních moderních povídek napsaných mladými anglickými spisovateli a nástupci její generace.

Dílem, která následovalo, byly *Zprávy o tobě* (*The News Where You Are*) vydané v originálním znění roku 2010 a následně přeložené v roce 2011.

4.3.2. Dílo

4.3.2.1. *Co se ztratilo*

Prvním dílem Catherine O'Flynn byl román *Co se ztratilo*. Pojednává o nákupním centru plném luxusních obchodů, jejichž dlouhé chodby připomínají Mekku ztracených duší. Jeden z českých recenzentů píše: „Vlastně se ani nechce věřit, že to je debut: skvěle vystavěný příběh s několika proplétajícími se vlákny, zajímavé postavy, úžasně vystižené prostředí nákupního centra, v němž se děj odehrává, podařené dialogy – díky tomu všemu je radost tuhle knihu číst“ (Nagy). Podle Nagyho dále román vypovídá o nákupním středisku jako o sociologické sondě: „odráží změny ve společnosti, příklon ke konzumnímu chování, agresivitě. Ono samo bylo vybudováno na místě staré továrny a je tím pádem také jakýmsi symbolem změny“ (Nagy). Román zpracovává téma prázdnoty života a snahu navazovat vztahy v dnešním světě. Obchodní dům pro některé znamená zdroj obživy, jako je to v případě Lisy, deprimované zástupkyně vedoucího hudebního oddělení, nebo u Kurta, člena ostrahy. Jen co se obchodní dům otevřel, objevila se v něm desetiletá Kate, tichá, inteligentní

dívka, která přišla o oba své rodiče a našla si kompenzaci své bolesti v tom, že si v prostorách tohoto obrovského komplexu hraje na detektiva. Má všude s sebou notýsek, fotoaparát a diktafon a hledá domnělé vrahy a lupiče. Pak však najednou zmizí. Objeví se až po celých dvaceti letech – s tím stejným náčiním, jaké měla tehdy s sebou. Jenže je zaznamenána na Kurtově průmyslové kameře. Když Kurt a Lisa společně pátrají po tom „duchovi“, jakoby se jejich cesty protnuly a od toho momentu se celý příběh ubírá směrem k nečekanému konci. „Právě spojení milostné romance a nečekaného závěru patří k nejsilnějším stránkám románu. Pak je tu vynikající portrét nákupního střediska, novodobého chrámu o dvou tvářích: k uctívání nabízí nablýskané obchody, strach však budí temné obslužné chodby“, kterými bloudí Kate (Nagy). Tento působivý příběh zaujal i filmový průmysl, a tudíž jsou již koupena práva na jeho filmové zpracování.

4.3.2.2. Zprávy o tobě

Zprávy o tobě je příběh, který čtenáře dokáže dojmout, ale i pobavit. Ocitáme se v něm v prostředí mediálního zákulisí. Frank, novinář z místní britské televize, působí navenek velice sebevědomě a pevně. To, co ale na televizní obrazovce nevidíme, je jeho soukromí a také osobní problémy. Dostává se do dilematu, neboť zatímco musí řešit nával dennodenních zpráv v práci, stále se snaží potýkat i se svým životem. Spisovatelka v tomto díle použila rychlé tempo a nečekané dějové zvraty, typické spíše pro detektivky či thrillery. Pracuje zde s psychologickou stránkou postav a neopomene naznačit jistý patetický nádech všedního života.

4.4. Sebastian Barry

4.4.1. Život a kariéra

Sebastian Barry se narodil v roce 1955 v Dublinu. Je synem zesnulé irské herečky Joan O'Hara. Navštěvoval katolickou školu *Catholic University School* a později také *Trinity College* v Dublinu, kde byl editorem časopisu *Icarus*. Dnes Sebastian Barry se svou rodinou žije v okrese Wicklow.

Je významným irským dramatikem, romanopiscem a básníkem proslulým svým vybroušeným stylem a v dnešní době je považován za jednoho z nejlepších irských spisovatelů. Svou literární kariéru započal jako básník a teprve potom začal psát divadelní hry a romány. Přestože byl kdysi považován za dramatika s občasnými sklony psát romány, dnes už jeho prozaické dílo dalece přesahuje to dramatické.

Vystřídal několik akademických funkcí, v roce 1984 vyučoval kreativní psaní na *University of Iowa*, v roce 2006 na *Villanova University* a v letech 1995-1996 na *Trinity College* v Dublinu.

Barry započal svou kariéru spisovatele roku 1982 titulem *Macker's Garden*. Román *The Whereabouts of Eneas McNulty* z roku 1999 má jako své ústřední téma tělesné i jiné poruchy irských občanů během politických hnutí dvacátého století. Lidé jsou nuceni opustit svou vlast i přes vše, co je k ní poutá.

Během devadesátých let dvacátého století začala v jeho tvorbě převládat beletrie. Román *A Long Long Way*, vydaný roku 2005, je příběhem Willieho Dunnea, mladého vojáka žijícího v době První světové války, jež je jedním z mnoha, na kterých jsou zde znázorněny pocity irských vojáků za války.

V roce 2008 vyšla kniha *Tajný deník (Secret Scripture)* a v následujícím roce se dostala v českém překladu do rukou našemu čtenáři. Ještě předtím však v roce 2008 autor za

toto dílo dostal ocenění *The James Tait Black Memorial Prize* a *The Costa / Whitbread Book Awards*.

Nejnovější titul z roku 2011, *On Canaan's Side*, vypráví příběh Lily Bere, sestry Willieho Dunnea, kterého již známe z románu *A Long Long Way*, a zároveň dcery postavy Thomase Dunnea z díla *The Steward of Christendom*, autorovy nejznámější divadelní hry, která má podobné tematické rysy jako již zmiňovaný román *The Whereabouts of Eneas McNulty*. V tomto díle se autor zabývá tématem emigrace do USA.

4.4.2. Dílo

4.4.2.1. *The Whereabouts of Eneas McNulty (nepřeloženo)*

Tento román je lyrickým příběhem uprchlíka. Nevinná, klidná a šťastná léta dětství na počátku dvacátého století se navždy stanou minulostí v okamžiku, kdy se z Irska stává nebezpečná země ovládaná násilím a konflikty. Neschopen najít si práci v těžkých časech po První světové válce, začne pracovat u britské policie. To je rozhodnutí, které od základu změní jeho dosavadní životní směřování. Je pronásledován nájemnými vrahy, hrdými Iry nazývan zrádce, pročež se rozhodne opustit rodinu i Viv, kterou nade vše miluje, a uprchnout ze své vlasti... Knihu můžeme vnímat ze dvou úhlů pohledu: nejen jako román o ztroskotaném člověku, ale také jako určitou výpověď o irské historii.

4.4.2.2. *Annie Dunne (nepřeloženo)*

Děj románu *Annie Dunne* z roku 2002 se odehrává ve Wicklow v Irsku, kde žije Annie se svou sestřenicí Sarah a spolu se starají o malou farmu, která patří Sarah. K tomu všemu ještě pečují o Annienu malou neteř se synovcem. Protože nepočítala s tím nepořádkem a chaosem, který s dětmi nevyhnutelně přichází, uvědomuje si Annie, jak je její běžný život

narušen. Jedná se o příběh letního dobrodružství, ale také bolesti a především ztráty a smíření mezi lidmi.

4.4.2.3. *A Long Long Way (nepřeloženo)*

A Long Long Way je román pojednávající o krutých skutečnostech války. V roce 1912 se Willie Dunne, ani ne osmnáctiletý chlapec, rozhodne opustit Dublin a tam zanechat svou rodinu a dívku, kterou si chce vzít za ženu, v zájmu toho, aby mohl narukovat ke Spojeným silám a čelit tak Němcům na Západní frontě. Když se tam dostane, zažije děsivé chvíle násilí a vrahy, o kterých dosud neměl ani tušení. Jediné, co posiluje jeho mysl, jsou dopisy z domova a zprávy od přátel, kteří umírají po jeho boku. Jen matně tuší, jaké politické napětí panuje v Irsku, které právě opustil. Když se vrací domů, nachází rozvrácený a zpusťšený svět nedaleko od jeho opravdového domova. I přes útěchu, kterou najde mezi rodinou, ví, že se musí vrátit ke svému pluku a tam bojovat, dokud válka neskončí. Sebastian Barry zde s jistotou a grácií zachycuje Willieho vnitřní boj stejně dobře jako nedozírné hrůzné následky války.

4.4.2.4. *Tajný deník*

Historické příběhy bývají napínavé a mnohdy také romantické. Historii jako takovou můžeme brát na lehkou váhu nebo si ji vykládat podle svého. Sebastian Barry patří mezi ty autory, kteří zastávají názor, že dějiny nejsou jednoznačně pravdivé a mohou být plné omylů a přehmatů. Klára Kubíčková v době vydání anglického originálu ve své recenzi zmiňuje, že „Barry je jedním z nejvýznamnějších současných irských spisovatelů a je s podivem, že dosud žádná jeho kniha česky nevyšla. *Tajný deník* je podle recenzentů rozhodně moderním románem se vším všudy včetně subjektivního čtení historie, prolínání jednotlivých dějových linek a překvapivého závěru“ (Kubíčková, "Přichází"). V *Tajném deníku* autor popisuje téměř

celé dvacáté století. Román je postaven na základě deníků dvou osob: psychiatra Williama Grena a Roseanne McNulty, která se u něj již dlouho léčí. Odhaduje se, že jí je mezi devadesáti a sto lety. Její verze deníku vysvětluje její nešťastný život z jejího pohledu. V mládí jí zabili otce a matka se zbláznila. Údajně měla být nařčena z cizoložství, nymfomanie a prohlášena za duševně chorou. Tímto způsobem ji chtěli poslat do blázince a zbavit se jí. Z perspektivy lékaře vychází, že žena blázen není (a nikdy nebyla), a tudíž se o ní chce dozvědět více. Čím dále v příběhu postupujeme, tím více se noříme do nitra obou postav a překvapuje nás, kolik společného toho vlastně mají. V knize autor poukazuje na trauma vzpomínek. Nejde jen o osobní tragédii dvou postav, nýbrž i o metaforické znázornění Irska ve dvacátém století. I Irsko bylo v té době agresivní, nesnášenlivé, chyběla mu tolerance a *jakoby* se zbláznilo. A stejně tak se dnes pokouší (skrz své nynější obyvatele) zapomenout.

4.4.2.5. *On Canaan's Side (nepřeloženo)*

Aktuálně nejnovější, fascinující titul spisovatele Sebastiana Barryho je vyprávěním v ich-formě. Hlavní postavou je Lilly Bere, osmdesáti pětiletá irská emigrantka, která truchlí nad ztrátou svého vnuka Billa. Lilly, dcera dublinského policisty, se navrácí do své událostmi nabitě minulosti až ke konci První světové války, kdy byla přinucena uprchnout z Irska. Vyprávění pokračuje v Americe, kde se najednou ocitá sama bez rodiny a poprvé v životě zakusí krásu lásky a trpkost zrady. Děj románu zabírá délku téměř sedmdesáti let a autor v něm zkoumá vzpomínky, obecně válku, rodinná pouta, lásku a ztrátu, a rozebírá krásy života jako celku.

4.5. Sadie Jones

4.5.1. Život a dílo

Sadie Jones, narozená v roce 1967, byla vychovávána v Londýně jako dcera Evana Jonese, spisovatele jamajského původu, a herečky Joanny Jones. Do školy chodila na *Godolphin and Latymer School*. Jako mladá žila v Paříži, kde pracovala jako servírka.

Napsala čtyři scénáře, z nichž žádný nakonec nebyl realizován, a jednu divadelní hru. Teprve potom přišel její první román, *Štvanec (The Outcast)*, vydaný jak v originálu, tak v překladu do češtiny, v roce 2008. V tomtéž roce byl poctěn hned dvěma cenami, a sice cenou *First Novel* (nejlepší román) v rámci *The Costa / Whitbread Book Awards* a *The Orange Prize for Fiction*.

Druhým románem Sadie Jones jsou *Malé války (Small Wars)*. Dílo vyšlo v roce 2009, o rok později v češtině. Děj je zasazen do prostředí Kypru v roce 1956 a inspiraci zde autorka čerpá ve válce v Afghánistánu.

Posledním a zároveň nejaktuálnějším dílem je *The Uninvited Guests*, román vydaný v březnu 2012, který u nás zatím přeložen nebyl. Děj se odehrává v upadajícím venkovském sídle a je popisován s temným humorem, čímž celé dílo získává na dojmu znepokojujícího až strašidelného příběhu.

4.5.2. Dílo

4.5.2.1. Štvanec

V anglickém městečku Waterford vládou přísné nepsané zákony. Platí se zde za každé sebemenší vybočení z nastavené normy a ten, kdo by se jen trochu odlišoval od ostatních, bude potrestán. To platí i pro mladíka Lewise Aldridge, který je štvancem, jehož všichni zatratili a nadobro odepsali. Ti, kteří mu ještě stále věří, nemají dost sil na to, aby

přesvědčili ostatní, jak moc se mýlí v úsudku o něm. Tento chlapec se musel vyrovnat se smrtí své matky, které musel sám přihlížet. Otec mu nikdy nedal možnost poznat opravdovou lásku mezi otcem a synem a nikdy mu ani nenaznačil, že by pro něj byl důležitý. To je pro něj – ve spojení s lidmi kolem a jejich názorem na něj – těžká zkouška. Kdo ho však má rád, je Kit, dívka, která pro něj vždy měla pochopení a rozuměla jeho vzdoru vůči zkostnatělému maloměstskému světu plnému zvláštních a mnohdy také nepochopitelných zásad. Snaží se mu již dlouho pomoci a v Lewisovi se začíná pomalu ale jistě objevovat pocit podobný tomu, jaký má právě Kit. Není však zcela zřejmé, zda jim jakýkoliv osobní kontakt vydrží a vyvine se v něco víc. Lewis se totiž vrátil z vězení, což ale nic neznamená - okamžitě poté dostane povolávací rozkaz. Setkáváme se s psychologickým románem, ve kterém autorka „prokresluje vnitřní svět dětí i manželek-alkoholiček, nabízí chirurgicky přesný průřez duší násilníků i zamilovaných“ (Kubíčková, "Když je člověk"), řeší otázku viny, trestu a vykoupení. Jsou zde zachyceny ty nejosobnější pocity a pohnutky postav a zároveň pohled na věc z více perspektiv. Petra Smítalová svůj pocit z knihy popisuje takto: „Štvanec je kniha, která plyne jako voda v horském potoce, svižně a čistě, ale obsah nemá daleko k temnotě podzemních řek. Snad jen ruka českého redaktora mohla být pečlivější – opakování stejných slov v jedné větě (bez zamýšleného uměleckého účinku) stejně jako četné překlepy jsou zbytečnými vadami na kráse“ (Smítalová).

4.5.2.2. Malé války

Román *Malé války* je příběhem o Halovi a Claře, kteří se seznámili již za Halových studií na vojenské akademii. Jeho rodina má dlouhou tradici ve vojenství a pro něj je právě kariéra vojáka tou nejlepší a nejvhodnější volbou. Clara je ochotná Hala doprovázet všude, kam ho povolají. Největší zkouškou jejich vztahu je pobyt na Kypru. Hal si nepřestává myslet, že okupace Kypru Brity je oprávněná, zatímco Clara začíná přicházet na to, že proti

kyperským domorodcům nemůže nikdo zvítězit. Z jejich kdysi vřelého vztahu se tak stává jakási „malá válka“, probíhající paralelně s tou mezi Británií a Kyprem.

4.5.2.3. *The Uninvited Guests (nepřeloženo)*

Hlavní postavou této komedie a poutavého thrilleru v jednom je Sterne, který připravuje narozeninovou večeři pro Emerald Torrington. Dort má připravený, víno se chladí, ale stále jakoby se blížil někdo tajemný – někdo jiný než Emerald. Román představuje prostředí vyšších společenských vrstev a odkrývá jejich největší tajemství.

4.6. Sarah Waters

4.6.1. Život a kariéra

Sarah Waters se narodila roku 1966 ve Walesu a dnes žije v Kenningtonu. Rodina jí dávala jistotu, zázemí a pohodlí. Její otec byl kreativní a podporoval ji v poznávání a objevování. Sarah neustále něco zkoušela, vytvářela a plánovala. Už v mládí se pokoušela psát povídky a básničky, ale tehdy ještě netušila, že se něčím takovým bude živit. Přestože cítila, že ji literatura přitahuje a že snad má i talent ke psaní, neuvědomovala si, že by byla nějak výjimečná.

Poté, co Sarah Waters dokončila studium na *Milford Haven Grammar School*, nastoupila na univerzitu a získala titul v oboru anglické literatury, kterou později i přednášela na *Open University*. Její doktorská práce s názvem *Wolfskins and togas : lesbian and gay historical fictions, 1870 to the present* se zabývá gay a lesbickou historickou beletrií od roku 1870 po současnost a posloužila jí jako inspirace a výchozí materiál pro její budoucí knihy.

Součástí doktorské práce byla i četba pornografické literatury devatenáctého století, která byla inspirací pro název její první knihy, *Špičkou jazyka (Tipping the Velvet)*, „humorně nestydaté a nijak provinile laděné oslavy lesbické erotiky a sexuální rozmanitosti“ (Rennison

145), kterou vydala v roce 1998 a přeložená u nás vyšla v roce 2009. Sarah Waters začala román psát hned po dokončení své doktorské práce.

Kromě nejnovějšího titulu *Malý vetřelec (The Little Stranger)* z roku 2009, v češtině vydaného v roce 2010, obsahují všechna její díla lesbickou tematiku a autorce ani přesto nevádí, že je nazývána lesbickou spisovatelkou. Podle odborníků můžeme říci, že „její romány čerpají témata a motivy z klasické viktoriánské prózy a převrací je či podlamují tím, že představují druhy postav a prostředí, které tehdejší literatura přísně vylučovala . . . Co zůstává nevysloveno či skryto v klasické próze, je v románech Waters zdůrazněno“ (Rennison 145).

Inspiraci pro dílo Sarah Waters najdeme také u klasických autorů, tedy u Charlese Dickense či sester Brontëových, a z těch současnějších u Johna Fowlese a Angely Carter.

Mezi další knihy patří *Affinity*, která vyhrála cenu *The Somerset Maugham Award*, *Zlodějka (Fingersmith)* z roku 2002, kdy také získala ocenění *The Orange Prize for Fiction* a přeložená byla v roce 2008. Román *Noční hlídka (The Night Watch)* byl vydán roku 2006 a pro české čtenáře přeložen v roce 2011.

V roce 2003 byla Sarah Waters zařazena mezi nejlepší mladé britské romanopisce a při předávání *British Book Awards* zvolena autorkou roku.

Romány *Špičkou jazyka* a *Zlodějka* byly později adaptovány pro televizní stanici BBC. Dílo s názvem *Affinity* bylo adaptováno pro ITV a *Noční hlídka* se právě dokončuje pro BBC2.

4.6.2. Dílo

4.6.2.1. Špičkou jazyka

Toto dílo zaměřující se na lesbické sociální hnutí a boj za ženská práva na konci devatenáctého století v Anglii (především v Londýně) napsala autorka za jeden a půl roku a

okamžitě po vydání se stalo hitem. Hlavní hrdinkou je mladá Nancy, která se bez rozmyslu zamiluje do ženy, jež v převleku za muže vystupuje ve varieté s mužským repertoárem. Tím začíná strastiplný příběh mladé lesbické Angličanky. Její touhy a sen o štěstí ji vedou na různá místa a také do nových vztahů. Anglistka Markéta Musilová píše, že „konec 19. století podle ní [autorky] nebyl jen pokrytecký a pruderní, ale také plný vášně a zakázaných vzplanutí, . . . Román opravdu není pro moralisty a některé scény možná zaskočí i otrlejší čtenáře“ (Musilová). Prostředí kabaretu, divadel, pouliční život a prostituce, majetné slečny a jejich honosná sídla hýřící vášní a chtíčem, lesbické kluby a také čtvrtě, kde se právě probouzí hnutí za ženská práva, činí tento intimní román přitažlivým z tohoto, ale také historického hlediska. Musilová vyzdvihuje autorčin „mistrovský ponor do stylu, [. . . který platí] především o trojici viktoriánských románů *Špičkou jazyka*, *Zlodějka* a *Affinity*. Jako by román *Špičkou jazyka* formálně pocházel z pera některého z viktoriánských bardů, tak věrný je jazyk i prostředí“ (Musilová).

4.6.2.2. *Affinity* (nepřeloženo)

Jedná se o příběh Margaret Prior z vyšší společenské třídy, která se zotavuje z pokusu o sebevraždu. Začne navštěvovat ženské oddělení nejkrutější londýnské viktoriánské věznice Millbank, aby dělala něco užitečného pro ostatní. Ve věznici jsou vrazi a zloději, mezi nimiž Margaret najde zjevně nevinnou vězeňkyni, záhadnou spiritualistku Selinu Dawes, kterou je naprosto okouzlena. Selina byla uvězněna za to, že po jedné z jejích seancí byla jakási postarší dáma tak vyčerpaná, že později dokonce zemřela. Margaret se postupně dostává do světa temnoty, nezkrotných duchů a nepřístojných vášní a celý příběh se vyvine do takových rozměrů, že nakonec Margaret musí vymyslet spiknutí, aby osvobodila Selinu, ale také sebe samu. V tomto románu autorka vyvolává ve čtenáři přesné a konkrétní představy o Londýně té doby.

4.6.2.3. Zlodějka

Zlodějka se odehrává ve viktoriánské Anglii, a to ve třech různých prostředích společnosti: ve zlodějské části Londýna, na zanedbaném šlechtickém sídle na venkově a v psychiatrické léčebně. Dějová zápletka je výborně vystavěná a nechává čtenáře neustále v nejistotě, zda a do jaké míry jsou vlastně jednotlivé momenty příběhu pravdivé, co je doopravdy výpovědí románu a zda je všechno tak, jak se na první pohled zdá. Ani samotní protagonisté (Susan, Maud, Šlechtic a paní Sucksby) netuší, na co na konci příběhu přijdou a co se o kom (a o sobě) dozví. V tomto případě se setkáváme s dílem plným iluzí a klamů, které nás právě proto přitahuje.

4.6.2.4. Noční hlídka

Poněkud smutnější děj románu *Noční hlídka* nestojí v žádném případě v pozadí tvorby autorky, co se dobových reálií týče. Opět se ocitáme v Londýně, tentokrát zničeném nálety a ovládaném chaosem. U žen dochází k emancipaci ve všech oblastech života. Je zde tedy zpracováno jak téma ženy v mužském postavení, tak i volnější poměry v otázce vztahové a sexuální.

4.6.2.5. Malý vetřelec

Hundreds Hall na anglickém venkově kdysi bývalo honosné šlechtické sídlo. Dnes je zničené Druhou světovou válkou. Patří už dvě stě let rodině Ayresových, toho času bez otce. Matka a její dvě děti, dcera Caroline a syn Roderick, nemají peníze, a tudíž musí rozprodávat pozemky a majetek. Obrovský dům nezvládají udržovat. Když jejich dnes už jediná služebná Betty záhadně onemocní, po dlouhé době do domu přijde lékař. Jeho matka zde před dlouhou dobou sloužila a svého syna sem jednou tajně vzala s sebou. Lékař začne rodinu pravidelně navštěvovat, nejprve jako lékař, postupně i jako rodinný přítel. V domě se ale začnou dít

podivné věci, což za nedlouho začne mít vliv na obyvatele i návštěvníky tohoto domu. Tento precizně napsaný román můžeme interpretovat více způsoby: jako ukázkou úpadku jedné ze tříd anglické společnosti, jako thriller o psychicky narušené rodině, či jako hrůzu nahánějící duchařský román.

4.7. Susanna Clarke

4.7.1. Život a kariéra

Susanna Clarke se narodila v roce 1959 v Nottinghamu v Anglii jako nejstarší z dětí otce, který pracoval v církvi. Díky jeho častým cestám strávila Susanna Clarke své dětství na různých místech na severu Anglie a Skotska. Na cestách četla knihy Sira Arthura Conana Doylea, Charlese Dickense a Jane Austen.

V roce 1981 získala na *Hilda's College* v Oxfordu bakalářský titul z filozofie, politologie a ekonomie.

Osm let pracovala ve vydavatelství, poté dva roky učila angličtinu pro cizince v Turíně a Bilbao.

V roce 1992 se vrátila do Anglie, kde začala psát svůj první román, *Jonathan Strange a pan Norrell* (*Jonathan Strange and Mr. Novell*). Dílo vyšlo roku 2004, v roce 2005 získalo ocenění *Newcomer of the Year* (nový autor roku) v rámci *British Book Awards* a do českého jazyka bylo přeloženo v roce 2007. Jedná se o její pravděpodobně nejznámější knihu, kterou vydalo nakladatelství *Bloomsbury*. Zaměřuje se na vztah dvou mužů, Jonathana Strange a Gilberta Norrella, podle nichž byl román pojmenován. Byl přeložen do třiceti dvou jazyků a okamžitě se stal bestsellerem.

Kromě toho Susanna Clarke od roku 1993 v Cambridge pracovala jako editorka kuchařských knih, u čehož vydržela ještě dalších deset let.

Dva roky nato napsala a roku 2006 vydala sbírku povídek nazvanou *Dámy z Grace Adieu a jiné povídky* (*The Ladies of Grace Adieu and Other Stories*), která v českém překladu vyšla v roce 2009. Zde jsou hlavními postavami ženy, které získávají sílu z magie. Stejně jako ve výše zmíněném románu se děj odehrává v magické Anglii.

Dnes Susanna Clarke žije se svým partnerem Colinem Greenlandem, který se žíví jako spisovatel, jehož oborem se stala vědeckofantastická literatura.

Aktuálně pracuje na nové knize, jejíž děj začíná několik let od doby, ve které končí *Jonathan Strange a pan Norrell*. Postavy, které zde vystupují, údajně pochází z nižší vrstvy společenského žebříčku.

4.7.2. Dílo

4.7.2.1. *Jonathan Strange a pan Norrell*

Přestože toto dílo bychom mohli označit jako „Pottera pro dospělé“, jedná se podle spisovatele Neila Gaimana o nejlepší britský fantastický román posledních sedmdesáti let. Přestože J. K. Rowling (autorka oblíbené série o kouzelníku Harry Potterovi) také patří mezi současné britské spisovatele, přisuzuje Gaiman právě románu od Susanny Clarke mnohem větší literární hodnotu. Jednoznačné zařazení do žánru však není snadné. „Fantastično totiž ze stránek dlouho jen mírně probublává. Sice ožije pár soch a vzpomíná se na magické tradice Anglie, ta však má plné ruce práce s Napoleonem a zajímá ji spíš romantika Byronova než Merlinova. . . . Clarke vplétá fantastický prvek do textury svého románu stále hustěji, třebaže navenek se drží georgiánské éry“ (Lipčik). Mezi postavy patří mimo jiné postavy reálné, jejichž některé rysy však záměrně nemusí zcela reálně působit. Díky tomu se „čtenář . . . noří do alternativní historie“ (Lipčik). Postavami v příběhu jsou Král Havran, kterého vychovali elfové a který kdysi býval v Anglii největším mágem. V pojetí jeho magie se spojuje moudrost elfů s rozumem člověka. V ději knihy se ocitáme v devatenáctém století, kdy již z tohoto mága nezbyvá téměř nic než pouhá legenda – obzvlášť v době, kdy královské zřízení

země a básníci, kteří na dvoře pracují, prostě magii neuznávají a neberou ji vážně. V tom se ale v opatství Hurfew objeví pan Norrell, který nechá obživnout sochy v yorské katedrále. Zanedlouho se všichni dozví, že magie se vrátila. Mezitím pan Norrell odjede do Londýna na pomoc vládě proti Napoleonovi. Díky této cestě potká mladého talentovaného mága jménem Jonathan Strange, kterého přijme do učení. Strange je bohatý, okouzující, ale také arogantní. Když se dají tyto dvě postavy dohromady a předvádí svá kouzla, celá země udiveně přihlíží. Protože si brzy získají slávu, začnou mezi sebou soupeřit a zavládne mezi nimi rivalita. Pan Norrell nikdy nepřestane mít své tajnosti a Strange zase láká vše, co v magii zavání nebezpečím a výzvou. Začíná se zajímat o dávnou magii Krále Havrana a riskantními experimenty s prastarou magií uvádí vztah s Norrellem a vůbec vše, na čem mu záleží, do ohrožení. Česká verze díla vyšla ve dvou přebalech – světlém i tmavém, pravděpodobně pro dvojí povahu magie, která může být černá (negativní) a pozitivní.

4.7.2.2. *Dámy z Grace Adieu a jiné povídky*

Jedná se o knihu plnou povídek o urážlivých princeznách, útočných sovách či dámách se zvláštními osudy. V této sbírce čtenář prochází nekonečně dlouhými temnými lesními cestami, domy, které pokaždé vypadají jinak než minule. Setkáváme se s duchovními, židovským lékařem, Marií Stuartovnou a dokonce i Jonathanem Strangem a Králem Havranem, tedy postavami z prvního autorčina románu. Sbíрка obsahuje povídky nazvané „Dámy z Grace Adieu“ („The Ladies of Grace Adieu“), „Na Vilným veršku“ („On Lickerish Hill“), „Paní Mabbová“ („Mrs Mabb“), „Jak se vévodovi z Wellingtonu zaběhl kůň“ („The Duke of Wellington Misplaces His Horse“), „Pan Simonelli aneb Elfi vdovec“ („Mr Simonelli, or the Fairy Widower“), „Tom Brightwind aneb Jak byl u Thoresby postaven elfí most“ („Tom Brightwind, or How the Fairy Bridge was Built at Thoresby“), „Nestvůry ve výšivkách“ („Antickes and Frets“), „John Uskglass a Cumbrijský uhlíř“ („John Uskglass and the Cumbrian Charcoal Burner“).

4.8. Philip Pullman

4.8.1. Život a kariéra

Philip Pullman, narozený roku 1946 v Norwich v Anglii, je autorem několika bestsellerů a noviny *The Times* jej dokonce označily za jednoho z padesáti největších britských spisovatelů po roce 1945. Jeho otec byl pilotem *Royal Air Force*, a tudíž hodně cestoval. Proto také Pullman trávil školní léta v Jižní Rhodésii. V roce 1953 jeho otec zahynul při letecké katastrofě. Philip Pullman si svého otce dodnes nesmírně váží za to, že až do poslední chvíle bránil svou zemi. Jeho matka se znovu vdala a díky tomu, že se přestěhovali do Austrálie, se Philip Pullman seznámil s comicsy jako *Superman* nebo *Batman*. Později trávil hodně času se svým dědečkem v Norfolku. Tou dobou se Pullmanovi do rukou dostala kniha *Ztracený ráj (Paradise Lost)* od Johna Milтона, která se stala inspirací pro jeho dílo.

Pullman studoval na *Exeter College* v Oxfordu a v roce 1968 získal titul BA. V roce 1970 se oženil s Judith Speller, s níž má dvě děti, Jamieho a Toma. Poté začal učit děti ve věku od devíti do třinácti let a psát školní divadelní hry na *Bishop Kirk Middle School* ve městě Summertown. Na částečný úvazek v letech 1988 až 1996 učil také na *Westminster College* v Oxfordu. V roce 2004 byl učitelem angličtiny na škole, kde sám studoval, tedy na *Exeter College*.

Roku 2004 jako host spolupracoval na sbírce *The Mays Anthology*, kterou vydávali studenti oxfordské a cambridgeské univerzity.

Philip Pullman je od roku 2007 čestným profesorem na *Bangor University* a v roce následujícím se realizoval jako pomocná síla profesora kreativního psaní na *Oxford Brookes University*. Kromě toho se roku 2009 stal patronem Palestinského literárního festivalu (*Palestine Festival of Literature*).

Jeho prvními známějšími tituly se staly jednotlivé díly tetralogie *Sally Lockhartová (Sally Lockhart)*, které vyšly v letech 1988-1994. Obsahuje knihy pod názvy *Rubín v kouři*

(The Ruby in the Smoke), *Stín na severu (The Shadow in the North)*, *Tygr ve studni (The Tiger in the Well)* a *Cínová princezna (The Tin Princess)*. Celá tetralogie vyšla v českém překladu v letech 2002-2004.

Následovala fantasy trilogie *Jeho šerá hmota* – u nás také známé jako *Jeho temné esence (His Dark Materials)* s jednotlivými částmi *Zlatý kompas (The Golden Compass)* – známé i pod názvem *Světla Severu (Northern Lights)* -, *Dokonalý nůž* – u nás i jako *Jedinečný nůž (The Subtle Knife)* a *Jantarový dalekohled* – nebo i *Jantarové kukátko (The Amber Spyglass)*. V originále tato trilogie vyšla mezi lety 1996 a 2000, v češtině vyšla v první verzi nazvané *Jeho šerá hmota* s částmi nazvanými *Světla Severu*, *Dokonalý nůž* a *Jantarový dalekohled* v letech 2002-2003 a v roce 2007 pak byla celá znovu vydána pod názvem *Jeho temné esence* s novými názvy částí *Zlatý kompas*, *Jedinečný nůž* a *Jantarové kukátko*. Právě *Jantarové kukátko* bylo v roce 2001 oceněno jako nejlepší dětská kniha při udělování *The Costa / Whitbread Book Awards*.

4.8.2. Dílo

4.8.2.1. Zlatý kompas

První kniha trilogie *Jeho temné esence* vypráví příběh hlavní hrdinky Lyry. Její dobrodružství začíná zdánlivě velmi nenápadně a klidně. Jednoho dne ji napadne schovat se do salonku pro kuřáky na univerzitě, kde studuje, protože je zvědavá, co se tam může dít. Důsledky jejího chování ji samotnou zavedou kamsi na sever, kam se vydává hledat svého kamaráda Rogera. Toho unesli nebezpeční Vrahouni. Při svém putování se seznámí s medvědí vyhnancem, půvabnou královnou divoženek a jinými stvořeními. Zažívá situace, ve kterých jde mnohdy i o život. Zjistí nečekanou pravdu o rodičích, postupně se učí zacházet se zlatým kompasem schopným odpovědět pravdivě na jakoukoliv otázku – a pochopí konečně, že i když něco myslíme dobře, nemusí to vždy dobře skončit. Pullmanův svět, jak ho zde i v celé trilogii vytvořil, je magický a reálný zároveň. Když už si čtenář myslí, že naprosto

chápe, oč jde, téměř jistě se v ději objeví moment, který mu rázem změní názor na danou situaci. Dílem se zabývají i vědci z oblasti náboženství a filozofie, neboť není pouze čtením pro děti, jak by se mohlo na první pohled zdát, ale obsahuje i odkazy na tato odvětví. Kniha byla zfilmována v Hollywoodu a hlavní role si zahráli Nicole Kidman a Daniel Craig.

4.8.2.2. *Jedinečný nůž*

V tomto druhém díle téže trilogie jsou Vrahouni ještě nebezpečnější, Lyra však získává silného spojence. Je jím dvanáctiletý Will, který údajně přišel z paralelního světa (z jeho pohledu, z našeho hlediska jde o svět náš). Má jednu zkušenost, docela nečekanou ve svém věku. Zloděje, který se vloupe k němu domů, nešťastnou náhodou zabije. Proto je „nejlépe připraven“ na boj s Vrahouny. Zanedlouho v souboji zabije dalšího člověka a získává fantastickou zbraň, nebývale ostrý nůž, díky kterému by kdokoliv byl schopen třeba přeříznout hranici mezi dvěma světy a vytvořit tak nové mosty mezi nimi. Za tu cenu ale musí někteří členové Lyřina týmu zaplatit životem.

4.8.2.3. *Jantarové kukátko*

Třetí a poslední díl trilogie je pojmenován po jantarovém kukátku, které v sobě spojuje dalekohled s drobnohledem, jímž lze vidět i ty nejvzdálenější či nejmenší částičky ve vesmíru. Lyra a Will se díky němu dozví mnoho důležitých věcí, ty naprosto neklíčovější informace však dostanou jen ve světě mrtvých, kam se musí vypravit. Nikdo se odtud ale zatím živý nevrátil. Osud není jen v rukou Vrahounů, jak si mysleli naši dva protagonisté, nýbrž existuje ještě někdo, kdo je ještě nad nimi: zlý a nenávislný anděl připravený zničit vše, všechny světy i lidi. Pak by teprve podle něj nastal ve vesmíru pořádek. Na něj jsou ale Lyra a Will již krátkí. Konečně se k nim proto přidávají Lyřini rodiče. Chtějí tomu monstru ukázat, jak dovedou být lidé silní!

4.9. Hilary Mantel

4.9.1. Život a kariéra

Hilary Mantel se narodila 6. července 1952 v Glossop v Derbyshire, kde navštěvovala římskokatolickou základní školu. Její rodiče, Margaret a Henry Thompsonovi, jsou původem Irové. Když byla Hilary malá, její rodiče se rozešli a otce neviděla až do svých jedenácti let. V době odloučení od otce žili s Jackem Mantelem, jejím novým nevlastním otcem, a přestěhovali se do Romiley v Cheshire. Brzy získala příjmení svého nevlastního otce.

Své rodinné zázemí, coby hlavní hnací sílu své beletrie, zkoumá Mantel ve své monografii *Giving up the Ghost* z roku 2003.

Mantel chodila na Harrytown Convent v Romiley v Cheshire. V roce 1970 započala své studium na London School of Economics, kde se věnovala právu. Poté v roce 1973 přestoupila na University of Sheffield, kde získala bakalářský titul v oboru právní vědy.

Po ukončení vysoké školy Hilary Mantel pracovala v sociálním oddělení geriatrické nemocnice a posléze jako prodavačka v obchodním centru. V roce 1972 se vdala za geologa Geralda McEwena a o dva roky později začala psát román o francouzské revoluci, který poté vydala pod názvem *A Place of Greater Safety*.

Roku 1977 Hilary Mantel se svým manželem odešla žít do Botswany, později žili také v Saudské Arábii. O této době napsala knihu *Someone to Disturb*. Okamžik, kdy opustili Saudskou Arábii, byl pro ni snad ten nejšťastnější v životě.

Kolem svých dvaceti let Mantel trpěla oslabující a bolestivou nemocí, která byla zprvu diagnostikována jako psychická, načež byla hospitalizována a udržována pod psychofarmaky. Protože tyto léky naopak psychické potíže zesilovaly, rozhodla se pomoc lékařů dále nevyhledávat. Londýnští lékaři jí později potvrdili, že trpí vážnou nemocí zvanou endometrióza. Kvůli nevyhnutelné operaci nikdy nemohla mít děti a její život jako by byl v

troskách. Steroidy, které musela brát, jí přidaly na váze a podstatně změnily její vzezření. Její osud ji inspiroval k tomu, aby se stala patronkou organizace *Endometriosis SHE Trust*.

Prvním románem Hilary Mantel byl román *Every Day is Mother's Day*, vydaný v roce 1985. Na něj navazující díl, který vyšel o rok později, se nazývá *Vacant Possession*.

Po svém návratu do Anglie se Hilary Mantel stala filmovou kritičkou pro britský týdeník *The Spectator* a psala recenze k mnoha dílům a časopisům v Británii a Spojených státech.

Román *Eight Months on Ghazzah Street* z roku 1988 čerpá z její vlastní zkušenosti ze Saudské Arábie. Zobrazila v něm rozpor mezi sousedy v městském obytném bloku, jehož cílem je sledovat napětí mezi islámskou kulturou a liberálním Západem.

Román *Fludd*, který získal cenu *Winifred Holtby Memorial Prize*, se odehrává v roce 1956 ve fiktivní severské vesnici zvané Fetherhoughton. V centru děje je katolická církev, klášter – a záhadný cizinec, který obrací životy okolních lidí naruby.

Román *A Place of Greater Safety* z roku 1992 získal ocenění *Sunday Express Book of the Year*, na kterou byla nominována i autorčina předchozí dvě díla. Jedná se o rozsáhlý historicky přesný román zachycující kariéru tří francouzských revolucionářů, Dantona, Robespiera a Camilla Desmoulinse. Autorka v ději postupuje od jejich dětství až k předčasnému úmrtí během vlády teroru v roce 1794.

Děj románu *A Change of Climate*, vydaného roku 1994, je zasazen do Norfolku. Hlavní postavy se ve svém životě rozhodnou věnovat charitě. Kniha obsahuje mimo jiné také kapitoly o jejich počátečních letech manželství a jejich misijní činnosti v Jižní Africe, jejich uvěznění a deportaci a všechny tragické události s tím spojené.

Dílo *An Experiment in Love*, které získalo *Hawthornden Prize*, se odehrává během dvou semestrů na univerzitě v roce 1970. Sleduje osudy tří dívek – dvou přítelkyň a jedné

„cizinky“ – které opouští domov a studují v Londýně. Přestože zde Hilary Mantel jako inspiraci používá vlastní zkušenosti, nejedná se o autobiografický román.

The Giant, O'Brien je kniha pojednávající o době osmdesátých let osmnáctého století a je založená na reálném příběhu Charlese O'Briena, který přišel do Londýna vydělat si peníze tím, že sám sebe prezentuje jako podivína. Román líčí O'Briena a jeho antagonistu, skotského chirurga Johna Huntera, spíše jako mytické postavy než-li postavy historické, v jistém smyslu až násilné pohádky z období osvícenství. Kniha byla adaptována pro *BBC Radio 4*.

V roce 2003 Hilary Mantel vydala dílo *Giving Up the Ghost*, které získalo titul Kniha roku, což je ocenění spadající pod charitu *MIND*. V tomtéž roce vyšla sbírka povídek o dětství nazvaná *Learning To Talk*.

Román z roku 2005, *Beyond Black*, do češtiny přeložený a vydaný v roce 2012 pod názvem *Za temnotou*, se umístil v užším výběru na ocenění *Orange Prize for Fiction*. Odehrává se v období druhého tisíciletí a zobrazuje postavu profesionální spiritualistky Alison Hart, kterou doprovází skupina jejích „vyznavačů“, kteří jsou neviditelní, ale zároveň na hranici reálnosti – alespoň podle ní.

Rozsáhlý román *Wolf Hall* o ministru Jindřicha VIII., Thomasu Cromwellovi, byl vydán v originálním znění v roce 2009 a jeho česká verze vyšla pod stejným názvem v roce 2010. V tomtéž roce, v němž kniha vyšla v Británii, vyhrála ocenění *Man Booker Prize*.

Pokračování románu *Wolf Hall*, které autorka nazvala *Bring Up the Bodies*, bylo vydáno v květnu 2012. Do českého jazyka zatím nebylo přeloženo. Originální vydání však již vyhrálo *Man Booker Prize*, čímž se Hilary Mantel stala první britskou spisovatelkou, která získala dvě ceny *Man Booker Prize* a zároveň jedinou, jejíž dvě po sobě vydaná díla tuto cenu vyhrála.

V současné době Hilary Mantel pracuje na třetím dílu trilogie o Thomasu Cromwellovi, který v originálu ponese název *The Mirror and the Light*.

Mantel také pracuje na knize krátké non-fiction s názvem *The Woman Who Died of Robbespierre*, která vypráví o polské dramatičce Stanislawě Przybyszewské.

Mimo to Hilary Mantel píše recenze a eseje, většinou pro *The Guardian*, *London Review of Books* a *New York Review of Books*.

4.9.2. Dílo

4.9.2.1. *Wolf Hall*

V této knize se ocitáme v šestnáctém století, kdy se Anglie nachází krůček od neštěstí. Pokud totiž král nebude mít následníka mužského pohlaví, celou Anglii zničí občanská válka. Jindřich VIII. se proto rozhodne zrušit své dvacetileté manželství s Kateřinou Aragonskou, aby se oženil s Anne Boleyn. Evropa a především sám papež stojí proti němu. Anglie se ocitá v mocenské krizi. V té chvíli do příběhu vstupuje Thomas Cromwell. Pochází z kovárny, je synem vesnického kováře, zároveň je ale výborným politikem, bojovníkem a obchodníkem. Při své cestě k moci v podstatě nerespektuje žádná pravidla. Ztratil svou rodinu a blízké a nyní si tvrdě razí cestu ke dvoru, při které nebere ohled na papeže ani parlament. Jeho plán je jednoduchý: přetvořit celou zemi podle představ krále i sebe sama. Román *Wolf Hall* je dílo „historické dějem i psychologií postav . . . a přitom psané navýsost moderním jazykem, jenž se nevyhýbá slovním hříčkám“ (Slezáková), o několika vrstvách, jehož postavy jsou věrně vyličený. Autorka v něm obsáhla celé jedno období dějin. O stylu spisovatelky se zmiňuje Ivan Matějka, když píše: „Styl Mantelové je hutný, drží pěkně pohromadě, nechybí mu vtip a ironie. . . . Dějiny u ní nečpí patosem, jsou prosté i malicherné, kruté i pošetilé, vášnivé i hříšné – lidských rozměrů, chtělo by se říct“ (Matějka 20). Historické osobnosti v příběhu nepokrytě přeměňuje, v některých případech dokonce převrací. Proto čtenáře, zvyklého na tradiční zobrazování těchto postav, může dílo Hilary Mantel velmi překvapit.

4.9.2.2. *Bring Up the Bodies (nepřeloženo)*

Román se odehrává v roce 1535. Thomas Cromwell, ministr Jindřicha VIII., má na starosti zavděčit se králi a zároveň zajistit bezpečnost Anglie. Anne Boleyn, kvůli níž se Jindřich rozkmotřil s církví a vytvořil svou vlastní, zklamala v tom, co mu slíbila, a sice že mu zplodí následníka tudorovského trůnu. Když si Jindřich vytvoří pouto k Jane Seymour, Cromwell musí ve svém jednání najít kompromis, který upokojí Jindřicha VIII. a zároveň zajistí jeho vlastní kariéru. Jak ministr, tak ani král nezůstanou stranou krvavého procesu Anniných posledních dnů.

4.10. Alan Hollinghurst

4.10.1. Život a kariéra

Alan Hollinghurst se narodil 26. května 1954 ve Stroudu v Gloucestershire jako syn Jamese Hollinghursta, bankovního manažera, a jeho ženy Elizabeth.

Hollinghurst navštěvoval Canford School v Dorsetu. Studoval anglický jazyk na Magdalen College v Oxfordu v letech 1972 až 1979, kde v roce 1975 získal bakalářský titul a v roce 1979 titul MLitt. Jeho diplomová práce se zaměřuje na dílo Ronalda Firbanka, E. M. Forstera a L. P. Hartleyho, tedy tři homosexuálních spisovatelů. Jako básník v roce 1974 vyhrál cenu *Newdigate Prize*.

Ke konci sedmdesátých let dvacátého století přednášel Hollinghurst na Magdalen College a poté na Somerville College a Corpus Christi College v Oxfordu. V roce 1981 začal přednášet na University College London a následující rok se stal členem *The Times Literary Supplement*, kde v letech 1985 až 1990 působil jako zástupce editora.

Alan Hollinghurst je homosexuální spisovatel žijící v Londýně. V roce 2004 vyhrál *Man Booker Prize* za své dílo *The Line of Beauty* vydané v originále a přeložené v tomtéž

roce do českého jazyka pod názvem *Linie krásy*. Následně v roce 2006 vznikla díky britské BBC televizní adaptace.

Dalším dílem je román *The Stranger's Child*, vydaný v Británii v roce 2011 a v České republice pod názvem *Cizincovo dítě* aktuálně v prosinci 2012. V obou těchto dílech se věnuje právě tematice homosexuality.

4.10.2. Dílo

4.10.2.1. *Linie krásy*

Děj románu probíhá v osmdesátých letech, v době kdy byla britskou předsedkyní vlády Margaret Thatcher, a je ohraničen obdobím parlamentních voleb. Je příběhem mladíka Nicka Guesta, který pochází ze skromné rodiny a právě dokončil své studium na univerzitě v Oxfordu. Román popisuje čtyři roky jeho života, během nichž dostane příležitost bydlet s rodinou konzervativců. Jedná se o rodinu poslance Geralda Feddena. Jejich dům je okázalý a honosný a nesmělý Nick, který vždy toužil po stylovém životě, se v něm necítí jen jako nájemník. Feddenovi, tedy kariérista Gerald, jeho noblesní žena Rachel, syn Toby – Nickova platonická láska – a dcera Catherine, která trpí psychickou poruchou, se pro něj stanou jeho druhou rodinou. Následně přijde první opravdová láska a s tím související seznámení s gay prostředím v Londýně, také však s kokainem a AIDS. Přestože se zde setkáváme s věrným popisem sexuálních scén, „o sex, o jeho excitační hloubku, o bezprostřední přenositelnost na čtenáře, nebo dokonce o lascivní pornografickou přitažlivost tu vůbec nejde“ (Fischer). Vzlety i pády provází jak život Feddena, tak i Nicka. Nejvíce ho totiž zklame, že vysoká společnost, do níž chtěl vždy patřit, krásu, která je v příběhu ústředním motivem, neoceňuje.

Britský tisk tento román označil jako „homosexuální“. Hollinghurst se svou orientací nijak netají a ve svém díle o lásce mezi muži píše naprosto otevřeně. Navzdory čtenářovu

očekávání „Hollinghurst nechce šokovat. Nic není jeho knize vzdálenější než první plán laciné otevřenosti homosexuála, vystavujícího svoji touhu vzdor společnosti“ (Fischer).

4.10.2.2. *Cizincovo dítě*

Tento obsáhlý román zabírá téměř celé dvacáté století a týká se částečně i současnosti. Hlavní postavou je Cecil Valance, aristokratický básník, který přijíždí na sídlo rodiny svého kamaráda, kolegy z Cambridge a navíc tajného milence George. Zamiluje se do něj však Georgova sestra Daphne. Během pobytu zde Cecil píše báseň nazvanou po tomto panství. I když Cecil zemře v První světové válce, jeho verše získají na větším významu, když je cituje Winston Churchill.

Román je členěn do pěti částí. Každé se odehrává v jiné době a je vyprávěno jinou osobou. Každý z těchto vypravěčů přitom zná jen část příběhu Daphne a její lásky k Cecilovi.

V tomto díle, stejně jako v románu *Linie krásy*, autor představuje homosexuální tematiku a život gay komunity ve Velké Británii. Zatímco však v *Linii krásy* gayové nejsou v době Margaret Thatcher respektováni a pochopeni, v době, o které vypráví tento román, dochází v pochopení této komunity k výraznému posunu k lepšímu.

5. Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo zaměřit se na nejvýraznější osobnosti britské literatury, které byly v rozmezí let 2000 až 2010 poctěny některým z vybraných britských literárních ocenění, charakterizovat jejich dílo a seznámit čtenáře s jeho českou recepcí. Kromě toho bylo mým cílem uvést a dokázat možné motivy překladu současné britské literatury do českého jazyka.

Na konkrétních dílech současných britských prozaik jsem potvrdil a dokázal v úvodu vyřčenou hypotézu tematické spojitosti mezi současnou britskou prózou a českou literaturou. Dominantním tématem je opravdu válka, emigrace, okupace, historie, židovství a zaznamenáme také díla z oblasti fantastické literatury, která má u nás rovněž své zástupce. Tato témata jsou tedy pro českého čtenáře atraktivní z toho důvodu, že se objevují i v české literatuře. Některé směry, jako například historický román, u nás mají dlouholetou tradici. Můžeme proto mluvit o tematických shodách čtenářského zájmu ve Velké Británii a České republice. V současné britské próze (a zároveň v jejím českém překladu) vidíme válečné romány u Sebastiana Barryho, Zadie Smith, Sadie Jones a Sarah Waters. Smith a Barry mají kromě tohoto ještě jedno společné téma, jímž je emigrace. Sadie Jones ve svém díle dále zpracovává okupaci, židovství je rysem povídek Susanny Clarke, jejíž romány jsou řazeny pod fantastickou literaturu. Historické romány jsou pak typické zejména pro Hilary Mantel. Z obou dříve uvedených hlavních důvodů překládání současné britské prózy do českého jazyka (tedy faktů, že díla byla oceněna britskými literárními cenami a že jsou tematicky blízká české literatuře) je podle všeho pro potenciálního českého čtenáře při výběru knihy klíčové především její téma.

Cíl, který jsem si na počátku své bakalářské práce vytyčil, byl splněn.

6. Resumé

The aim of this bachelor thesis was to focus on the most prominent personalities in the field of British literature who were honoured with some of the chosen British literary awards from 2000 to 2010, to characterize their work and present the readers with their Czech reception. Apart from that, my goal was to present and prove the possible reasons for the Czech translation of the contemporary British fiction.

In the first part of my thesis, I described the literary awards which I used as a filter for the choice of significant British writers. I wrote not only the key information about the awards but I mentioned some interesting matters as well.

In the following phase I concentrated on the writers who were awarded more than once and whose works were translated into Czech in the majority of the cases.

Afterwards, I presented the chosen authors in more detail, mentioned their life and career, and finally I introduced some of their successful or important works more concretely.

Zadie Smith's typical topic is multiculturalism. In this respect, she describes her characters realistically because of a different origin of each of her parents, which means that she knows what it is like to be a person of more cultures herself. This personal experience makes her books "true". She also uses different dialects to show the variety of cultures and social classes. She also introduces emigration as a problem which goes together with her characters who come to a new country and are not familiar with its principles, rules and habits. Therefore, she deals with their effort to become part of the new cultural environment and with searching for respect among the native people. Zadie Smith also writes about today's consumer society, people's dreams and ideals, the chase for career and urbanization.

The works by Mark Haddon share the topics of current problems such as dysfunctional families, the relationships between parents and children, homosexuality, lack of

communication among people and depression as a result of all these negative features of the modern world.

In the work of Catherine O’Flynn there are quite similar topics to Mark Haddon’s ones. The dominant one is the effort to communicate with others in the consumer world full of media and its effect on people, and also privacy of individual people as something which is so rare today.

Sebastian Barry illustrates the times during (or after) war, the life of runaways, the violence of the war, conflicts in the family and emigration. Memories of people who took part in the war, the after-war trauma and the way they coped with the tragic outcomes of the war are his prominent themes.

The subject of guilt and punishment is a common feature of Sadie Jones’ novels, together with military affairs, occupation and war – not only in the common sense but also concerning conflicts within a family.

Sarah Waters is famous for her novels speaking about lesbian love, the women rights movement, prostitution, urban slums as opposed to huge and rich residences of people of the upper class and the standard of such people.

The novels by Susanna Clarke are classified as science fiction literature and their characteristic features are witchcraft, mysterious deeds and the various form of wizardry. In her short stories, Susanna Clarke writes about spirituality and Judaism.

In his novels, Philip Pullman works with the parallel worlds, crossing the borders between these worlds and the communication between them. In the works in which he also illustrates the nature of the evil, hate and the desire for revenge, he sometimes refers to religion and philosophy.

The historical novels by Hilary Mantel draw inspiration from the English history. The author describes the era of the sixteenth century and the reign of Henry VIII and his minister

Thomas Cromwell. Hilary Mantel manipulates the real historical characters and intentionally changes some details in the stories.

Alan Hollinghurst is a gay writer who also depicts the gay subject in his novels. The main point is the life of homosexual people and the gay community in London. On the one hand, he presents conservative families and upper-class Londoners together with young university graduates, on the other hand, he also introduces some rather negative topics such as drugs and AIDS as part and a serious threat of the gay community.

As may be apparent, I reduced the choice of the works to fiction which means that I focused on novels, occasionally short stories. Most of the fiction I talk about in this part of my bachelor thesis was translated into Czech. I also quoted the Czech reviewers' and specialists' opinions of the particular works and thus illustrated the Czech reception of the British writers and their works mentioned.

My hypothesis concerning the possible reasons for the Czech translation of the contemporary British fiction has proved to be correct, which I demonstrated on the concrete works by contemporary British fiction writers. The first reason I mentioned is that the Czech readers might want to read the contemporary British fiction because they know that the works won some of the prestigious British literary awards and therefore might be interesting or attractive for them. They can read articles and reviews about new and successful British books in Czech literary newspapers or magazines even before the books are translated into Czech and so they can form their own opinion on the ones they would like to read. Then the Czech translation enables them to become familiar with the contemporary British authors and their fiction.

The other reason the British contemporary fiction is translated into Czech is the thematic parallel with the Czech literature. In the contemporary British literature (and its Czech translations) we see fiction about war by Sebastian Barry, Zadie Smith, Sadie Jones

and Sarah Waters. Zadie Smith and Sebastian Barry share another topic which is emigration. Sadie Jones works with the occupation matter in her work, and the Jewish subject is a feature of short stories by Susanna Clarke whose novels are classified as science fiction. Hilary Mantel is known for her historical novels. Because the above mentioned topics are common in the Czech literature as well, the fiction might be attractive for a Czech reader, even more than because they know it won a literary award in Great Britain.

The goal I defined at the beginning of my thesis has been fulfilled.

7. Bibliografie

- Amazon.com*. Amazon.com, Inc., 1996. Web. 16 Jun. 2012. <<http://www.amazon.com/>>.
- Bookfan: Fandíme knihám*. Michal Juhás and Josef Nevoral, 2011. Web. 8 Jul. 2012. <<http://www.bookfan.eu/>>.
- Commonwealth Writers*. The Commonwealth Foundation, 2012. Web. 6 Jun. 2012. <<http://www.commonwealthwriters.org/>>.
- Česká bibliografická databáze*. Jiří Janda, 2009. Web. 17 Jul. 2012. <<http://www.cbdb.cz/>>.
- Daemon*. Daemon s.r.o., 2004. Web. 13 Jul. 2012. <<http://www.daemon.cz/>>.
- Databáze knih*. ORANGE Design, 2008. Web. 19 Jun. 2012. <<http://www.databazeknih.cz/>>.
- Děkanovský, Jan. "Kdo nám rozbil rodinné vztahy?" Rev. of *Problémové partie*, by Mark Haddon. *Lidové noviny* 14 January 2008: 18. Print.
- Fischer, Petr. "Láska za časů Margaret." Rev. of *Linie krásy*, by Alan Hollinghurst. *Lidové noviny* 30 October 2004: 16. Print.
- Hajná, Barbara. "Osud přistěhovalecké rodiny." Rev. of *Bílé zuby*, by Zadie Smith. *Právo* 28 August 2003: 12. Print.
- Hamilton, Geoff. *Encyclopedia of Contemporary Writers and Their Work*. New York: Facts on File, 2010.
- Jednotná informační brána*. MetaLib. Web. 10 Jun. 2012. <<http://www.jib.cz/>>.
- Jonathan Strange & Mr. Norrell*. Web. 7 Aug. 2012. <<http://www.jonathanstrange.com/>>.
- Kubíčková, Klára. "Když je člověk štvanou zvěří." Rev. of *Štvanec*, by Sadie Jones. *Mladá fronta Dnes* 24 January 2009: D/9. Print.
- Kubíčková, Klára. "Přichází irská hvězda Sebastian Barry." Rev. of *Tajný deník*, by Sebastian Barry. *Mladá fronta Dnes* 31 January 2009: D/9. Print.

- Lipčák, Roman. "Susanna Clarke: Jonathan Strange & Pan Norrell." Rev. of *Jonathan Strange & Pan Norrell*, by Susanna Clarke. *Instinkt* 7 June 2007: 52. Print.
- The Man Booker Prizes*. The Booker Prize Foundation. Web. 15 Jun. 2012. <<http://www.themanbookerprize.com/>>.
- Mark Haddon. Web. 5 Aug. 2012. <<http://www.markhaddon.com/>>.
- Matějka, Ivan. "Historie za historií." Rev. of *Wolf Hall*, by Hilary Mantel. *Literární noviny* 11 November 2010: 19-20. Print.
- Matějková, Jana. "Plátno bez bílých míst." Rev. of *O kráse*, by Zadie Smith. *Tvar* 13 December 2007: 20. Print.
- Musilová, Markéta. "Výborný lesbický román, který je pouze pro otrlé čtenáře." Rev. of *Špičkou jazyka*, by Sarah Waters. *Mladá fronta Dnes* 13 April 2010: D/6. Print.
- Nagy, Ladislav. "Duch obchodního domu." Rev. of *Co se ztratilo*, by Catherine O'Flynn. *Reflex* 20 November 2008: 79. Print.
- National Book Awards*. Bookswarm. Web. 9 Jun. 2012. <<http://www.galaxynationalbookawards.com/>>.
- Orange Prize for Fiction*. Mobcast Ltd, 2012. Web. 22 Jun. 2012. <<http://www.orangeprize.co.uk/>>.
- Philip Pullman*. Philip Pullman, 2009. Web. 8 Aug. 2012. <<http://www.philip-pullman.com/>>.
- Pýcha, Petr. "Úzkost jménem CTRL+ALT+DEL." Rev. of *Podivný případ se psem*, by Mark Haddon. *Právo* 14 May 2004: 15. Print.
- Reading.Books*. NEJLEVNEJSI-NAKUP.cz, 2008. Web. 19 Jul. 2012. <<http://www.reading.cz/>>.
- Rennison, Nick. *Contemporary British Novelists*. Oxfordshire: Routledge, 2005.
- Sarah Waters*. Virago, 2010. Web. 6 Aug. 2012. <<http://www.sarahwaters.com/>>.

Slezáková, Alena. "Wolf Hall, historický román hodný toho jména." Rev. of *Wolf Hall*, by Hilary Mantel. *Mladá fronta Dnes* 21 December 2010: D/6. Print.

Smítalová, Petra. "Vavřiny pro Štvance." Rev. of *Štvanec*, by Sadie Jones. *Instinkt* 5 February 2009: 37. Print.

The Society of Authors. The Society of Authors, 2008. Web. 14 Jun. 2012. <<http://www.societyofauthors.org/>>.

Těthalová, Marie. "Kam mi zmizela půda pod nohama?." Rev. of *Problémové partie*, by Mark Haddon. *Psychologie dnes* 5 March 2008: 59. Print.

The University of Edinburgh. The University of Edinburgh, 2012. Web. 18 Jun. 2012. <<http://www.ed.ac.uk/>>.

Vlčková, Olga. "Nehledejte pořád ty vaše kořeny!." Rev. of *Bílé zuby*, by Zadie Smith. *Reflex* 27 November 2003: 59. Print.

8. Anotace

Autor: Přemysl David

Název fakulty a katedry: Filozofická fakulta, Katedra anglistiky a amerikanistiky

Název práce: Autoři současné britské prózy a jejich klíčová díla v českém překladu

Vedoucí práce: PhDr. Libor Práger

Počet znaků: 79 578

Počet příloh: 0

Počet zdrojů: 34

Klíčová slova: britská literatura, soudobá literatura, literární ocenění, spisovatelé, beletrie, česká recepce

Popis: Cílem této bakalářské práce bylo představit nejvýraznější britské spisovatele, oceněné v letech 2000 až 2010 některým z vybraných britských literárních ocenění, jejich dílo a jeho českou recepci. V první části popisuji jednotlivá ocenění, ze kterých jsem při práci vycházel. V části následující se zaměřuji na vybrané spisovatele a jejich dílo. V této části také uvádím názory českých recenzentů na daná díla, čímž čtenáři představuji jejich českou recepci. Dokazuji také možné důvody, proč je současná britská próza překládána do českého jazyka, tedy fakt, že daná díla získala britská literární ocenění a že je současná britská literatura tematicky spjatá s českou literaturou. Cíl této bakalářské práce byl tudíž splněn.

9. Abstract

Author: Přemysl David

Faculty and department: Philosophical Faculty, Department of English and American Studies

Title: The Authors of Contemporary British Fiction and Their Key Works in Czech Translation

Supervisor: PhDr. Libor Práger

Number of characters: 79 578

Number of appendices: 0

Number of sources: 34

Keywords: British literature, contemporary literature, literary awards, writers, fiction, Czech reception

Description: The aim of this bachelor thesis was to introduce the most significant British writers who were awarded some of the selected British literary awards from 2000 to 2010 as well as their work and its Czech reception. In the first part I describe the particular awards I proceeded from during my work. In the following part I concentrate on the chosen writers and their work. In this part, I also quote the Czech reviewers' opinions of the works and thus present their Czech reception. I also prove the possible reasons for the Czech translation of the contemporary British fiction. I mean the fact that the given works won the British literary awards and that the contemporary British fiction is thematically connected with the Czech literature. The aim of this bachelor thesis has therefore been fulfilled.